

О. А. Біловодська, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри маркетингу та управління інноваційною діяльністю Сумського державного університету, вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, e-mail: alenabel79@gmail.com

НАУКОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ УПРАВЛІННЯ В РЕГІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

У статті досліджено наукові засади формування мотиваційних механізмів управління в регіоні та проаналізовано основні складові. Запропоновано етапи та принципи регіональної взаємодії підприємств. Обґрунтовано необхідність використання мотиваційних механізмів для ефективного розвитку регіону.

Ключові слова: мотиваційний механізм, управління, регіон.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної економіки України характеризується нестабільністю зовнішнього і внутрішнього середовищ, реформуванням адміністративно-територіальної структури країни, зміною структури управління з акцентом на децентралізацію, впровадженням принципів субсидіарності та загальною економічною кризою, що безпосередньо впливає на організаційно-економічну діяльність підприємств. Постійні коливання ринкового середовища призводять до виникнення низки проблем, які не мають попереднього «шаблонного» вирішення та потребують використання світового досвіду їх вирішення з обов'язковою адаптацією до сучасних умов. Тому питання формування мотиваційних механізмів підвищення ефективності функціонування регіональних господарських комплексів є надзвичайно актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та невирішені раніше частини проблеми. Питанням розробки мотиваційного механізму присвячені роботи багатьох учених, зокрема В. Дедекаєва, М. Збарського, М. Карліна, В. Рябоконя.

Бажин І.І. вважає суттєвою ознакою мотиваційних механізмів наявність «глобальної» мети, загальної для організації в цілому [1]. Значення глобальної мети підприємства та необхідність інформування про неї виконавців, які, в свою чергу, на цій основі формулюють відповідні завдання на своєму рівні, досліджували Каплан Р.С., Нортон Д.П. [2]. З їхніх досліджень виходить, що цілі складових системи можуть як співпадати з глобальною метою, так і розходитися.

Синицька О.І. визначає сутність мотиваційного механізму як багатокomпонентну систему економічних, соціальних, психологічних, організаційних, адміністративних заходів та методів впливу на задоволення актуальних потреб персоналу в інтересах досягнення індивідуальних і колективних цілей працівників та організації, зростання конкурентоспроможності послуг, які надаються споживачам [3].

Шапіро С.А. трактує поняття мотиваційного механізму як сукупність мотивів, що формуються під впливом мотивоутворюючих дій [4]. В його дослідженнях стверджується, що мотиви та їх формування служать першим кроком в розробці мотиваційного механізму.

Колот А.М. визначає, що мотиваційний механізм забезпечує перетворення набору факторів, принципів, стимулів, мотивів, ціннісних орієнтацій, сподівань, поведінкових реакцій з лінійного дискретного стану у замкнутий, постійно повторювальний процес. У структурному відношенні мотиваційний механізм включає фінансово-економічні методи і важелі, структуру відповідальних працівників, норми і правила стимулювання, періодичність проведення оцінки заходів [5].

У той же час невирішеним залишається питання про значення реалізації мотиваційних механізмів в регіональній економіці не з боку впливу його на окреме підприємство чи його персонал, а з боку взаємодії підприємства цілком з органами регіональної влади.

Саме тому **метою статті** є дослідження наукових засад формування мотиваційних механізмів підвищення ефективності функціонування

регіональних господарських комплексів.

Виклад основного матеріалу. Мотиваційний механізм визначають як комплекс організаційно-економічних, матеріально-технічних та соціально-психологічних інструментів і методів спонукання до ефективної праці для забезпечення досягнення мети мотиваційної політики.

Важливо наголосити, що мотиваційний механізм повинен будуватися з урахуванням особливостей складових системи мотивування, які включають потреби, інтереси, установки і ціннісні орієнтації. Крім того, мотиваційний механізм повинен враховувати існуючу структуру управління в регіоні, чинники, що впливають на державно-приватні відносини, а також традиції, що склалися й історичний світовий досвід роботи.

В регіональній економіці як зовнішні, так і внутрішні мотиви реалізуються через формулювання та досягнення відповідних цілей, що відображається в отриманих результатах та ухваленні відповідних рішень. У свою чергу наявність широкого спектру мотивів дозволяє структурно розглядати окремі чинники як складові загального мотиваційного механізму [6,7].

Такий механізм управління є сукупністю спонукальних мотивів, що формуються для досягнення поставленої мети. Методологічною основою його формування є системний та ситуаційний підходи з урахуванням особливостей функціонування ринку праці, економічних, організаційних, соціальних чинників, що впливають на рівень ефективності виробництва.

Головним показником вважається професійна майстерність управління – свідоме застосування мотиваційних систем. Розроблення мотиваційних механізмів на рівні регіону є функцією регіональних органів державного управління. Такі органи влади є суб'єктом мотивації і повинні створювати сприятливі умови для підвищення конкурентоспроможності підприємств даної адміністративно-територіальної одиниці. Механізми мотивації взаємовідносин між регіональними органами державного

управління і підприємствами за рахунок мотивів і стимулів повинен націлювати підприємства на виконання соціально важливих проектів з одночасною максимальною реалізацією власного потенціалу.

Мотивація взаємодії держави з приватним капіталом має відбуватися за допомогою інструментарію: надання пільг, прав керування, можливості отримання додаткового прибутку за конкретними потребами самої приватної організації. Взаємодія державних органів на рівні регіону з соціумом відбувається за напрямком реалізації соціально значущих проектів та зворотного зв'язку для виявлення гострих суспільних проблем (рис. 1).

Рисунок 1 – Мотиваційні механізми управління на рівні регіону

Таким чином, в умовах нестачі фінансових ресурсів держава отримує можливість задовольнити соціальні потреби, що стосуються інфраструктури, підтримки комунальної власності, впровадження новітніх технологій, керування об'єктами державної власності, не втрачаючи ці об'єкти, зберігаючи їх у власності.

Взаємодія регіональних органів державної влади з підприємствами

проявляється в підвищенні податкових надходжень та користуванні наданими можливостями, формуванні суспільної думки, визначення соціальної значимості проектів.

Для адаптації мотиваційних теорій до потреб підприємств в межах регіональної взаємодії необхідно ідентифікувати ці потреби, послідовно розглянути етапи та принципи взаємодії (рис.2).

Рисунок 2 – Використання мотиваційних механізмів в регіональній економіці

Мотиваційні механізми повинні згладжувати різноспрямованість мотивації окремих підприємств та соціуму, який представляють органи регіональної влади.

Висновки. По-перше, розроблення та використання мотиваційних механізмів є необхідною умовою для ефективного співробітництва приватного капіталу та регіональної влади. Мотивація є багатоваріантним процесом, що впливає на поведінку кожного окремого індивіда, колективу, суб'єктів господарювання та їх об'єднань. Мотивація формується на основі різнорідних процесів, які здійснюють функцію саморегуляції на окремих фазах розвитку як особистості, так і підприємств. Саме дослідження цих процесів та виявлення мотиваційних аспектів взаємодії держави та приватного капіталу має активізувати ці партнерські відносини.

По-друге, створення мотиваційного механізму на стратегічному рівні дозволить досягнути нового рівня в соціально-економічному розвитку

регіону, мотивації інноваційної діяльності кожної конкретної особистості, спростити вибір напрямів першочергового вирішення економічних проблем. Ефективні механізми мотивації стануть підґрунтям для вирішення гострих соціальних проблем, розвинути економіку регіону, позитивно вплинуть на інноваційний розвиток.

Список літератури

1. Бажин И.И. Информационные системы менеджмента/И.И.Бажин - М.: ГУ-ВШЭ, 2000. - 688 с.
2. Каплан Р.С. Сбалансированная система показателей: От стратегии к действию/ Р.С. Каплан, Д.П.Нортон. – М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2003. – 210 с.
3. Синицька О.І. Мотиваційні механізми управління персоналом підприємств сфери послуг : Дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Академія муніципального управління /О.І.Синицька. — К., 2005. — 240арк. — Бібліогр.: арк. 182-193
4. Шапиро С.А. Мотивация / С.А.Шапиро. – М.: ГроссМедиа, 2008. – 224с., с. 147.
5. Колот А.М. Мотивація персоналу/ А.М.Колот. – К.: КНЕУ, 2009. – 337 с.
6. Окландер Т.О. Модернізація маркетингової діяльності промислових підприємств: монографія / Т.О. Окландер — Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (Донецьке відділення), 2013. — 292 с.
7. Окландер Т.О. Управління маркетинговими ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. — В кн.: Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія] / Т. О. Окландер; за заг. ред. О. Г. Янкового. — Одеса: Атлант. — 2013. — 470 с.

Е. А. Беловодская, канд. экон. наук, доцент, доцент кафедры маркетинга и управления инновационной деятельностью Сумского государственного университета, ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, e-mail: alenabel79@gmail.com

НАУЧНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МОТИВАЦИОННЫХ МЕХАНИЗМОВ УПРАВЛЕНИЯ В РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ

В статье исследованы научные основы формирования мотивационных механизмов управления в регионе и проанализированы основные составляющие. Предложены этапы и принципы регионального взаимодействия предприятий. Обоснована необходимость использования мотивационных механизмов для эффективного развития региона.

Ключевые слова: мотивационный механизм, управление, регион.

O. Bilovodska, Ph.D. (Economics), Associate Professor of the Department of marketing and management innovative activity of Sumy State University, Rimsky-Korsakov Street, 2, Sumy, 40007, e-mail: alenabel79@gmail.com

SCIENTIFIC BASIS OF FORMING MOTIVATIONAL MECHANISMS MANAGEMENT IN REGIONAL ECONOMY

The scientific basis of forming motivational mechanisms management in the region are investigated and their main components are analyzed in the article. These mechanisms have to be built according to the characteristics of motivate components which includes the needs, interests, attitudes and value orientation. In addition, motivational mechanism should take into account existing management structure in the region, factors that affect the public-private relations and traditions developed world and historical experience.

The stages and principles of regional cooperation's enterprises such as: consideration needs of the region, analysis of possibilities to attract private capital to address the priorities of the region, the development strategy of interaction with enterprises to choose the most appropriate option motivational mechanism, the

complex of actions aimed at encouraging cooperation of regional authorities and businesses (tax benefits, unique opportunity, state support) are proposed.

The necessity of the motivational mechanisms using for effective regional development is substantiated. Firstly, development and use of incentive mechanisms is a prerequisite for effective cooperation of private capital and regional authorities. Second, create motivational mechanism at the strategic level will reach a new level of social and economic development of the region, innovation motivation of each individually, simplify the selection of priority directions of solving economic problems. Effective mechanisms of motivation will be the basis for solving urgent social problems, develop the region's economy, impact positively on innovation development.

Keywords: motivational mechanism, management, region.

Біловодська О.А. Наукові засади формування мотиваційних механізмів управління в регіональній економіці / О.А. Біловодська // Вісник Української академії банківської справи. – 2015. – № 2 (39).– С. 98-101.